

Viite

Eduskunnan perustuslakivaliokunta

Yhteyshenkilö
Max AnderssonPeV@eduskunta.fi

Asia

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen näkökulmat hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta, HE 43/2022 vp

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat opetusta, oppisopimusta ja kulttuuria sekä pääosin myös arkisto-, kirjasto- ja museolaitosta ja tietyiltä osin myös muun muassa oikeutta yleisradio- ja kaapelilähetystoiminnan harjoittamiseen sekä elinkeinotoimintaa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus ei lausu seuraavassa ainoastaan niiltä osin, joissa tekijänoikeuslakiin ehdotettavilla muutoksilla on merkitystä Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan (itsehallintoon) kuuluville aloille. Tämä johtuu siitä, että maakunnan hallitus on useita vuosia työskennellyt aktiivisesti SVT Playhin liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että tekijänoikeuslain muuttamista koskeva HE 43/2022 vp sisältää perustavanlaatuisia muutoksia verrattuna lokakuussa 2021 lausuntokierroksella olleeseen esitysluonnokseen. On hämmästyttävää, eikä täysin hyvän lainsäädäntötavan mukaista, että lakiehdotusta ei ole lähetetty uudelle lausuntokierrokselle sen jälkeen, kun siihen tuli näinkin laajoja muutoksia. Tehdyt muutokset vaikuttavat lisäksi tietyiltä osin vievän ehdotusta kauemmaksi direktiivin tarkoituksesta. Lisäksi lakiehdotuksen käänös on joiltain osin ala-arvoinen ja huonompi kuin lokakuussa 2021 lausuntokierroksella ollut esitysluonnos. Esimerkiksi "tuotteesta" (ruotsiksi alster) käytetään nyt useissa pykälissä nimitystä "kohde" (ruotsiksi objekt"), mikä on ristiriidassa vakiintuneen ruotsinkielisen terminologian kanssa.

SVT Playhin liittyvät ongelmat tulee ratkaista nyt

Ahvenanmaan maakunnan hallitus vastustaa sitä, että ehdotus, joka olisi mahdollistanut televisiokanavien verkossa tarjottavien oheispalvelujen (catch-up -palvelut) edelleen

lähettämisen sopimuslisenssin nojalla, on poistettu, vaikka lausunnonantajat pääosin ovat suhtautuneet myönteisesti lainmuutokseen ja asiaa on valmisteltu perusteellisesti useita vuosia. Sen takia Ahvenanmaan maakunnan hallitus ehdottaa, että valiokunta kehottaisi hallitusta antamaan vuoden 2022 aikana uuden esityksen, jolla ratkaistaan televisiokanavien verkossa tarjottavien oheispalvelujen edelleen lähettämiseen liittyvä ongelma sopimuslisenssin avulla.

Ruotsin ja Suomi ovat vaalineet Ahvenanmaan väestön etuja Ahvenanmaan sopimuksen solmimisesta lähtien, eli vuodesta 1921. Kyse on ollut muun muassa ruotsin kielen asemasta, ja sen kannalta ruotsalaiset julkisen palvelun lähetykset ovat olleet tärkeitä. Ahvenanmaan sopimus syntyi takaamaan sen, että Ruotsi ja Suomi toimisivat yhdessä sovittujen velvoitteiden täyttämiseksi. Ahvenanmaan väestön kulttuurilliset ja kielelliset siteet Ruotsiin ovat vahvat, ja siksi ahvenanmaalaisille on hyvin tärkeää, että heidän saatavillaan on maanpäällisten verkkojen välityksellä lähetettävien ohjelmien lisäksi myös sellaisten ohjelmien koko ajan kasvava osuus, jotka ovat saatavilla vain Ruotsin television verkossa tarjottavina oheispalveluina (SVT Play). On kestävämpää, että tarpeellisia oikeudellisia ratkaisuja lykätään vielä useita vuosia.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus viittaa myös Pohjoismaiden neuvoston geoblokkauksen vähentämistä koskevaan mietintöön (A 1865/kultur), jossa Suomea ja Ruotsia nimenomaan kehoitetaan ryhtymään toimiin lähettäjäyhtymien verkossa tarjottaviin oheispalveluihin kuuluvien televisio-ohjelmien saataviin saattamisen mahdollistamiseksi. Ruotsin osalta ei sinänsä tarvita mitään lainmuutosta, vaan ainoastaan SVT:n suostumus välittämiseen. Suomen osalta tekijänoikeuslainsäädäntöä on muutettava siten, että televisio-ohjelmien edelleen lähettäminen tehdään mahdolliseksi samaan tapaan, kuin muissakin Pohjoismaissa, erityisesti Tanskassa ja Ruotsissa, jotka molemmat mahdollistavat televisio-ohjelmien uudelleenlähettämisen sopimuslisenssisäännöksen nojalla. Lokakuussa 2021 lausuntokierroksella ollut ehdotus perustui Tanskan lainsäädäntömalliin. Tällainen muutos on tarpeen Ahvenanmaan väestön kulttuurillisten ja kielellisten perusoikeuksien turvaamiseksi, ja se turvaa myös tekijöiden oikeudet. Näiden osien poistaminen alkuperäisestä esitysluonnoksesta on kova isku Ahvenanmaalle, ja vaikuttaa siltä, että se poistettiin lähinnä poliittisista syistä. Suomella on Ahvenanmaata koskevan ratkaisun perusteella velvollisuus taata Ahvenanmaan ruotsinkielinen asema, ja lisäviivytyks on vastoin Ahvenanmaan sopimuksen henkeä ja tarkoitusta, ja siten myös Suomen sitoumuksia.

HE 43/2022 vp:n perustelujen mukaan SVT Play -palvelussa olevia ohjelmia, jotka ovat Ruotsin television omia tai omistamia tuotantoja, voidaan katsoa jo nyt Suomessa ja Ahvenanmaalla. Saatavilla ei esityksen mukaan kuitenkaan ole muista maista hankittuja ohjelmia, kuten angloamerikkalaisia elokuvia ja tv-sarjoja. Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että angloamerikkalaiset elokuvat ja tv-sarjat eivät ole suurin ongelma, vaan se, että on olemassa myös paljon muuta ohjelmistoa, kuten esimerkiksi monia

dokumentteja ja muita SVT:n tarjontaan kuuluvia yhteiskunnallista informaatiota sisältäviä tuotantoja, jotka eivät ole saatavilla. Ennen kaikkea tässä on kyse siitä, että periaatteessa kaikki sellainen sisältö, joka on Ruotsin väestön saatavilla, tulisi saattaa myös Ahvenanmaan väestön saataville.

Sinänsä voidaan ajatella, että SVT Play on jo nykyisin Ahvenanmaan väestön saatavilla, koska palvelua voi käyttää niin sanotulla VPN-liittymällä, mutta silloin tekijät eivät saa korvausta siitä yleisöstä, joka voi katsoa ohjelmia Ahvenanmaalla. Siksi olisi sekä Ahvenanmaan väestön että tekijöiden etu, että löydetäisiin sellainen ratkaisu, joka takaa Ruotsin television saatavuuden asianmukaista korvausta vastaan samaan tapaan kuin nykyäänkin on mahdollista lähettää edelleen lineaarisia televisiolähetyksiä.

HE 43/2022 vp:n mukaan Ruotsin televisio ei sitä koskevan ruotsalaisen yleisradiolainsäädännön takia voi ostaa oikeuksia ohjelmien välittämiseen Ruotsin ulkopuolelle muiden maiden kansalaisille. On varmaankin oikein, että Ruotsin julkisen palvelun tehtävään ei kuulu velvollisuus hankkia oikeuksia ohjelmien lähettämiseen tai muuhun siirtämiseen muihin maihin. Jos asia olisi niin, ei Suomen tekijänoikeuslaissakaan olisi tarvetta sopimuslisenssiratkaisulle, koska siinä tapauksessa Ruotsin televisio voisi saattaa SVT Playn saataville Suomessa ohjelasopimustensa perusteella. Sen sijaan ei ole mitään esteitä sille, että Suomen tekijänoikeuslakiin otettaisiin sopimuslisenssisäännös, joka sallisi SVT Playn ohjelmien siirtämisen yleisölle, ja tällaista säännöstä tarvittaisiin nimenomaan SVT Playn saataville saattamiseksi kokonaisuudessaan.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus ehdottaa [Tanskan tekijänoikeuslain 35 §:n 5 momentin](#) sanamuotoon viitaten seuraavan säännöksen ottamista tekijänoikeuslakiin ehdotetun 25 h §:n yhteyteen:

- *Radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen, jonka lähetystoimintaa harjoittavat organisaatiot siirtävät yleisölle siten, että yksityishenkilöt voivat saada teoksen saataviinsa itse valitsemassaan paikassa ja itse valitsemaansa aikaan, saa 26 §:ssä tarkoitetun sopimuslisenssin nojalla siirtää yleisölle toisen toimijan toimesta siten, että yksityishenkilöt voivat saada teoksen saataviinsa itse valitsemassaan paikassa ja itse valitsemanaan ajankohtana, kun siirto tapahtuu samalla tavalla ja samassa ajanjaksossa kuin lähetystoimintaa harjoittavan organisaation toimesta tapahtuva siirtäminen. Siirtämiseen tarvittavien kappaleiden tekeminen on sallittua.*

Ahvenanmaan maakunnan hallitus huomauttaa lisäksi, että on epäselvää, miksi verkossa tarjottavia oheispalveluita koskevia säännöksiä ei otettu käyttöön 25 f §:n alkuperäistä lähetystoimintaa koskevien säännösten yhteydessä, kuten verkkolähetyksdirektiivissä (789/19) edellytettäneen. Lisäksi suoraa siirtoa koskevaa ehdotettujen 25 m § ja 50 f §:n sääntelyä voidaan pitää epäselvänä. Ehdotetun 25 m §:n mukaan teoksen saa lähettää 50 f

§:ssä tarkoitetulla suoran siirron menetelmällä sopimuslisenssin nojalla. 50 f §:ssä ei kuitenkaan säädetä yhdestä tai useammasta suoran siirron menetelmästä, vaan teosten ja muiden ohjelmasignaaliin kuuluvien tuotteiden välittämiseen liittyvästä yhteisvastuusta, jos lähettäjäyritys ei itse lainkaan suorita lähetystoimintaa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että tässä tapauksessa direktiivin mukaan jäsenmailla on *mahdollisuus* säätää kollektiivisesta oikeuksien hallinnoinnista, mutta direktiivissä ei vaadita sitä. Ehdotuksen mukaan sopimuslisenssijärjestelmä kuitenkin otettaisiin käyttöön siten, että tekijöille tulisi kielto-oikeus. *Ahvenanmaan maakunnan hallitus ei ymmärrä, miksi Suomi ottaisi käyttöön sellaisen mallin, joka eroaa normaalista oikeuksien hankkimisesta, ja joka asettaisi eri kilpailevat osapuolet eriarvoiseen asemaan markkinoilla.* Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että lokakuun 2021 esitysluonnokseen sisältynyt lainsäädäntömalli, jossa lähdettiin siitä, että *suoraa siirtoa koskevat oikeudet hankittaisiin samalla tavalla kuin muutakin alkuperäislähetystä koskevat oikeudet, soveltuksi nyt ehdotettua mallia paremmin Suomen markkinoille.* Sen sijaan Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa ehdotusta sen selventämisestä, että kyseisessä tapauksessa on kyse vain yhdestä yleisön saataviin saattamisesta. Tämän sääntelyn yhteydessä olisi ehkä syytä selventää, että näissä tapauksissa ei ole esteitä sille, että jompikumpi osapuoli sopii oikeuksista tavalla, joka kattaa lähetystoiminnan kokonaisuudessaan.

Opetustoiminta

Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että ehdotuksessa ei saavuteta hyvää tasapainoa tekijöiden etujen ja yleisen edun välillä koskien 14 §:än (Teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa), 21 §:än (Julkinen esittäminen) ja 54 a §:än (Opetustoiminta ansiotarkoituksessa) ehdotettuja muutoksia sekä uutta 14 a §:ä (Teosten käyttäminen opetuksen havainnollistamiseen). Tekijänoikeusdirektiivin lähtökohta on yksinkertaistaa ja parantaa opetusmahdollisuuksia ja erityisesti turvata mahdollisuudet nykyaikaisten digitaalisten opetusmenetelmien käyttämiseen.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa myös, että HE 43/2022 vp:n ehdotuksilla ei myöskään nähtävästi ratkaista teosten käyttämiseen opetustarkoituksiin liittyneitä ongelmia. *Sen takia Ahvenanmaan maakunnan hallitus toivoo, että eduskunta palauttaa ehdotuksen sen 14 §:ä, 14 a §:ä, 21 §:ä ja 54 a §:ä koskevilta osin ministeriön uudelleen valmisteltaviksi, ja pyytää ministeriötä laatimaan sellaisen ehdotuksen, joka vastaa paremmin opetuksen tarpeisiin.* Se lienee mahdollista ottaen huomioon, että voimassa oleva lainsäädäntö HE 43/2022 vp:n perustelujen mukaan suurilta osin täyttää direktiivin vaatimukset.

Teosten käyttö kulttuuriperintölaitoksissa

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa 16 d §:än ja 16 g–16 j §:iin ehdotettujen muutosten osalta (käyttö museoissa, kirjastoissa ja arkistoissa), että kulttuuriperintölaitoksiin kuuluvat tekijänoikeusdirektiivin johdanto-osan perustelukappale 13:n mukaan *yleisölle avoimet kirjastot ja museot riippumatta siitä,*

minkä tyyppisiä teoksia tai muuta suojattua aineistoa niillä on pysyvissä kokoelmissaan, sekä arkistot ja elokuva- tai äänitearkistot. Niihin olisi katsottava kuuluvan muiden muassa kansalliskirjastot ja kansallisarkistot sekä, siltä osin kuin kyse on niiden arkistoista ja yleisölle avoimista kirjastoista, oppilaitokset, tutkimusorganisaatiot ja julkisen sektorin yleisradio-organisaatiot.

Koska direktiivin säännökset ovat täysharmonisoivia, sen soveltamisalan rajoittaminen nykyisen lainsäädännön tapaan ei ole sopusoinnussa direktiivin säännösten kanssa. Nykyisessä lainsäädännössä soveltamisalaa toisaalta rajoitetaan tekijänoikeuslain 16 e §:n 1 momentilla, mutta lisäksi vielä määritellään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että ainakin teoskappaleiden valmistamista ja kulttuuriperinnön säilyttämistä sekä kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttämistä kulttuuriperintölaitoksissa koskevien säännösten soveltamisalan tulisi kattaa kaikki sellaiset museot, kirjastot ja arkistot, jotka kuuluvat tekijänoikeusdirektiivin soveltamisalaan, koska direktiivistä ei käy ilmi, että jäsenvaltioilla olisi oikeus rajoittaa sen soveltamisalaa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo siksi, että sellaisten säännösten, jotka koskevat sitä, mitkä museot, kirjastot ja arkistot saavat käyttää teoksia tekijänoikeuslain rajoitusten perusteella, soveltamisala tulee laajentaa koskemaan tieteellistä tutkimusta huomattavasti palvelevien laitosten lisäksi myös *sellaisia laitoksia, joiden toiminta huomattavasti palvelee taiteen ja kulttuuriperinnön säilyttämistä ja saattamista yleisön saataviin* ja valtion omistamien laitosten lisäksi myös *Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja kuntien* omistamia laitoksia. Koska rajoitusten soveltamisalaa koskevat säännökset ovat hyvin merkittäviä organisaatioiden oikeudellisen aseman kannalta, niistä on säädettävä lain tasolla asetuksen sijaan.

Sisällönjakopalveluita koskevat säännöt

Ehdotetut 55 a–55 m §:t koskevat palveluntarjoajan vastuuta minkä tahansa sellaisen sisällön saattamisesta yleisön saataviin, joka voi olla tekijänoikeuden suojan kohde, ja jonka palvelun käyttäjä on ladannut. Näillä säännöksillä on merkitystä niin ahvenmaalaisille elinkeinonharjoittajille kuin kuluttajillekin.

HE 43/2022 vp:ssä koko kappale on kirjoitettu uudelleen lausuntokierroksella lokakuussa 2021 olleeseen versioon verrattuna. Lopputuloksena on lakiehdotus, joka on aiempaa versiota huomattavasti epäselvempi ja puutteellisempi. Lisäksi eräät RP 43/2022 vp:n säännöksistä näyttävät olevan ristiriidassa direktiivin kanssa.

HE 43/2022 vp annettiin eduskunnalle vähän ennen kuin unionin tuomioistuin antoi ratkaisunsa asiassa C-401/19, jossa unionin tuomioistuin asettaa tiukkoja vaatimuksia sille, että direktiivin 17 artiklan tulee olla sopusoinnussa EU:n perusoikeuskirjan kanssa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että HE 43/2022 vp:ssä ehdotettavat uudet sisällönjakopalveluita koskevat säännökset eivät välttämättä täytä unionin tuomioistuimen

asettamia vaatimuksia. Lokakuun 2021 luonnosversio vastaa paremmin unionin tuomioistuimen vaatimuksia.

Direktiivin säännökset tarkoittavat käytännössä sellaista tekijänoikeuden toteuttamismenettelyä, johon viranomaiset eivät sekaantuisi, ja siksi on tärkeää, että menettelyyn ainakin kohdistuisi tehokas jälkikäteisvalvonta. Lisäksi ladatun aineiston suodatus- ja estomekanismin väärinkäytön havaitsemiseen ja estämiseen tulee olla riittävät toimenpiteet. Vähintäänkin palvelun käyttäjien oikeussuojakeinojen tulee olla tehokkaita.

Seuraavaksi tiettyjä yksityiskohtia koskevia näkökulmia:

- *HE 43/2022 vp:ssä ehdotetut oikeussuojakeinot ovat vesittyneitä ja tehottomia.* 55 c §:n 3 momentin mukaan, jonka yksityiskohtaiset perustelut muuten kokonaan puuttuvat esityksestä, palveluntarjoajan tulee vain ilmoittaa, että pääsy teokseen on estetty tai teos on poistettu. Sen sijaan palveluntarjoajan ei säännöksen mukaan tarvitse antaa mitään muita tietoja. Kun käyttäjä ei saa tietää, mitä teosta ladatun aineiston katsotaan loukkaavan, käyttäjän on käytännössä mahdotonta puolustautua. Käyttäjälle annettavien tietojen on käytävä yksiselitteisesti ilmi säännöksestä. Näihin tietoihin tulee kuulua muun muassa erityiset tiedot teoksesta, jota ladatun aineiston väitetään loukkaavan, ja tiedot käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista.
- Vaihtoehtoisen menettelyn käyttöönotto erimielisyyksien ratkaisemiseksi (55 i §) on aiheellista. *Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa, että on tarpeen varmistaa kiistojen ratkaisuun osallistuvien asiantuntijoiden riittävät ruotsin kielen taidot.* Jotta asiantuntijoiden antamilla suosituksilla olisi käytännön merkitystä käyttäjien oikeusturvan kannalta, tulisi ottaa käyttöön säännös siitä, että palveluntarjoaja, joka palauttaa aineiston saannin suosituksen perusteella vapautetaan vastuusta, jos myöhemmin käy ilmi, että aineisto loukkaa tekijänoikeuden suojaa, kuten lokakuun 2021 luonnosversiossa ehdotettiin. Riita-asoiden ratkaisuelimen tulisi voida myös antaa suosituksia 55 j §:ssä tarkoitettuja kohtuullisia hyvityksiä koskien, jotta mahdollisuudella saada hyvitystä olisi käytännön merkitystä käyttäjien oikeussuojan kannalta.
- 55 l §:n säännökset rajoittavat sopimusvapautta. Aiempaan luonnokseen verrattuna lakiehdotuksesta on poistettu käyttäjää suojeleva säännös, jonka mukaan tämä ei etukäteen voisi sitoutua kiistan ratkaisemiseen välimiesmenettelyssä. Sellainen säännös on tarpeen direktiivin 17 artiklan 9 kohdan täytäntöön panemiseksi, koska sopimuskohta, jossa käyttäjä sitoutuu välimiesmenettelyyn on vastoin sitä vaatimusta, että tuomioistuimen ulkopuolinen riidanratkaisu ei saa evätä käyttäjältä tämän kansallisen lainsäädännön mukaista oikeussuojaa, mukaan lukien oikeus puolustaa

tuomioistuimessa oikeuttaan hyödyntää tekijänoikeuden rajoitusta.

- Ehdotetun 55 i §:n mukaan asiantuntija varaa vastapuolelle mahdollisuuden tulla kuulluksi. On epäselvää, miten se käytännössä tapahtuu, koska sillä, joka on vienyt asian riita-asioiden ratkaisuelimeen ei ole vastapuolen yhteystietoja käytettävissään.
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus kiinnittää huomiota siihen, että 55 h §:n mukainen valitus- ja oikeussuojamekanismi voi olla ristiriidassa tuomioistuimen asiassa C-401/19 tekemän ratkaisun kanssa, koska on vaikea kuvitella sellaista tilannetta, että palveluntarjoajaa ei asetettaisi sellaiseen tilanteeseen, jossa se joutuu tekemään oikeudellisen arvion siitä, että loukkaako ladattava aineisto tekijänoikeuksia. Ahvenanmaan maakunnan hallitus kiinnittää huomiota myös siihen, että on vaikea kuvitella, miten palveluntarjoaja voisi palauttaa saataville sellaisen aineiston, jonka käyttäjä on ladannut ja jonka palveluntarjoaja on 55 c §:n säännösten mukaisesti poistanut palvelusta, koska jos aineisto on poistettu palvelusta, sitä ei silloin enää ole siellä. Luultavasti juuri siitä syystä, että sellaista aineistoa, jota ei enää ole, ei voi palauttaa saataville, sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa käytetään ilmausta "estää saanti" eikä "poistaa".
- Tietyissä pykälissä käytetään myös muita termejä kuin "estää saanti" tai "poistaa". Esimerkiksi 55 f §:ssä puhutaan saannin "estämisestä". Ei ole selvää, tarkoitetaanko sillä suodatusta aineistoa ladattaessa palvelussa vai kattaako se myös myöhemmin tapahtuvan aineiston poistamisen. Jos 55 f §:ssä käytettävällä termillä "estää" tarkoitetaan vain latausvaiheessa tapahtuvaa suodatusta, säännökset tarkoittavat sitä, että on täysin sallittua "poistaa" teoksia, jotka eivät loukkaa tekijänoikeutta, kunhan tämä tapahtuu latausvaiheen jälkeen.
- 55 f §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan palveluntarjoajalle tekijänoikeuslakiin ehdotettavan 6 a kappaleen mukaan asetettavien velvoitteiden ei koskaan voida katsoa johtavan yleiseen seurantavelvoitteeseen. 55 f §:n 2 momentin yksityiskohtaisten perustelujen mukaan silloin, kun oikeudenhaltijat ovat antaneet palveluntarjoajalle merkitykselliset ja tarvittavat tiedot suojattujen teosten tunnistamiseksi ja estämiseksi, katsotaan, että on suurella todennäköisyydellä oletettavissa, että kysymys on tekijän oikeuksia loukkaavasta suojatun teoksen yleisölle välittämisestä, ja että näin ollen on aina sallittua estää teosten saanti. *Ahvenanmaan maakunnan hallitus kiinnittää huomiota siihen, että 55 f §:n säännökset, ottaen huomioon niiden yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitut seikat, vaikuttavat olevan ongelmallisia unionin tuomioistuimen asiassa C-401/19 tekemän ratkaisun kannalta. Ratkaisussa painotetaan sitä, että velvollisuus käyttäjän lataaman aineiston estämiseen ei saa johtaa sellaisen materiaalin, joka ei loukkaa teoksen tekijänoikeuksia, estämiseen ja EU-*

oikeudessa kielletyn valvontaa koskevan yleisen velvoitteen syntymiseen, jos palveluntarjoaja asetetaan sellaiseen tilanteeseen, jossa se joutuu tekemään oikeudellisen arvion siitä, onko aineisto laitonta vai laillista. Sen takia 55 f §:n 2 momentissa tulisi määrätä, että palveluntarjoajan velvollisuus estää teosten saanti koskee vain identtisiä kopioita sellaisista teoksista, joiden saannin estämistä niiden tekijä vaatii, tai joiden osalta on joka tapauksessa ilmeistä, että ladattu aineisto loukkaa teosta.

Lopuksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus nostaa esiin muutamia muita käsitteellisiä ongelmia sisällönjakopalveluita koskevien sääntöjen osalta:

- "Käyttäjä." Ehdotetun 55 a §:n perustelujen mukaan "käyttäjällä" tarkoitettaisiin yksityishenkilöitä. *Ahvenanmaan maakunnan hallitus huomauttaa, että direktiivi ei tue näin suppeaa määritelmää.* Direktiivissä "käyttäjät" jaetaan kahteen ryhmään, nimittäin niihin, jotka eivät toimi kaupallisin perustein tai joiden toiminta ei tuota merkittäviä tuottoja (vaikka ne toimisivat kaupallisin perustein), ja niihin, jotka toimivat kaupallisin perustein ja joiden toiminta tuottaa merkittäviä tuottoja. Jälkimmäiseen ryhmään voi yksityishenkilöiden lisäksi kuulua myös esimerkiksi aatteellisten yhdistysten, muiden yleishyödyllisten järjestöjen tai viranomaisten edustajia. Nämä jäävät direktiivin vastaisesti lain säännösten ulkopuolelle eivätkä siis pääse osallisiksi direktiivin mukaisesta käyttäjien suojasta.

Lisäksi termit "käyttäjä" ja "palvelun käyttäjä" ovat epäselviä siinä mielessä, että sisällönjakopalveluilla on kahdenlaisia käyttäjiä; niitä, jotka lataavat palveluun sisältöä ja niitä, jotka imuroivat palvelusta sisältöä. Direktiivi koskee vain palveluun sisältöä lataavia käyttäjiä. Sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa niitä kutsutaan "sisällön tuottajiksi", mikä on selkeämpää.

- "Teos". Lakiehdotuksessa käytetään "teoksen" käsitettä sekä käyttäjän palveluun lataamasta aineistosta että siitä teoksesta, jota aineiston väitetään loukkaavan. Siksi on epäselvää, milloin tarkoitetaan käyttäjän lataamaa aineistoa, ja milloin tarkoitetaan teosta, jota aineiston katsotaan loukkaavan.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ydinviesti:

- Kysymys lähettäjäryitysten verkossa tarjottavien oheispalveluiden (SVT Play) uudelleenlähettämisen oikeusperustasta tulee ratkaista. Asia on tärkeä ahvenanmaalaisten kulttuurillisten ja kielellisten perusoikeuksien sekä tekijöiden oikeuksien turvaamisen kannalta, ja se voidaan ja tulee ratkaista nyt eduskunnassa käsiteltävän uudistuksen yhteydessä.

- Verkkolähetysdirektiivi ei tue eikä edellytä ehdotusta suoran siirron järjestämisestä sopimuslisenssijärjestelyin.
- Ehdotukset, jotka koskevat sen turvaamista, että teoksia olisi mahdollista käyttää opetustoiminnassa eivät vastaa niiden tavoitteita ja ne tulisi palauttaa ministeriön uudelleen valmisteltaviksi.
- Kulttuuriperintölaitosten oikeutta valmistaa kappaleita kulttuuriperinnön säilyttämiseksi ja käyttää kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia on voitava soveltaa täysimittaisesti. Lakiehdotusta tulee muuttaa siten, että soveltamisala kattaisi kaikki direktiivissä tarkoitetut kulttuuriperintölaitokset.
- Tekijänoikeusdirektiivin 17 artiklan täytäntöönpanoa koskeva ehdotus on puutteellinen ja se tulee tarkistaa kokonaisuudessaan erityisesti suhteessa unionin tuomioistuimen asiassa C-401/19 antamaan tuomioon.

Varamaaneuvos

Harry Jansson

Oikeudellinen asiantuntija

Max Andersson